



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De tentationibus dæmonum. Et primo quod dæmones tenent homines: de vtilitate tentationum, de modo tentandi quem habet tentator, & de modo repugnandi quem debet habere qui tentatur. Cap. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

probatuſ; à magnis ad maiora proueheriſ. Et cùm quidã miles
 rogaret quendã virum ſanctum vt à morbo liberaret eum cum
 precibus ſuis: vir ſanct⁹ audio ab eo quòd melior eſſet in agri-
 tudine, & deuotior quàm in ſanitate, dixit: Oro dominũ vt ſer-
 uet te in ſtatu, in quo melior eſ. Dicebat quidã, quòd cùm De⁹
 dar infirmitatem alicui, ſi pro ea, ſeruaret ei centum annis non
 eſſet nimis. Prouerb. 20. Liuor vulneris abſterget mala. Eccl. 11.
 Malitia vnus horã obliuionẽ facit luxuriã magnã. Idem etiã
 dicebat, quòd diues eſt Chriſtianus, qui non habet niſi vñã ſo-
 lam febrem quatuor acceſſionum, vel etiã ſolam ephimerã,
 dum ſolum ſciat & velit de illa cum Deo negotiari. Egritudo
 corporis citatio eſt de pace faciendã cum Deo: ſi fuerit ad mor-
 tem, peremptoria: ſi non fuerit dilatoria. Pax verò ad quam eſt
 citatio, valde honorabilis eſt peccatori: omnes enim offenſã ei⁹
 à Deo remittuntur, & inſuper pax eius regno cælorũ quaſi emi-
 tur. Gaudere debet qui inſirmatur de hoc quòd vilis domũcula
 eius incipit deſtrui, cùm ſpem habeat domũ regiam ſe habere
 in cælis. 2. Corin. 5. Scimus quoniam ſi terreſtris domus noſtra
 huius habitationis diſſoluatur, quòd ædificationem ex Deo ha-
 beamus, domũ, non manufactam, ſed æternã in cælis. ¶ Et no-
 tandum quòd ſuper illud Matt. 9. Conſide fili, remittuntur tibi
 peccata tua. oſtendit gl. Bedã, quòd quinque modis infirmitates
 contingunt. Primò, vt merita iuſtis per patientiã augeantur. vt
 Job 2. Secundò, ad custodiã virtutũ, vt in Paulo, 2. Cor. 12. Tertiò
 ad corrigẽda peccata, vt lepra Marię. Nu. 12. Quartò, ad gloriam
 Dei, vt cæco nato. Io. 9. & Lazaro. Eiuſd. 7. Quintò ad initium
 pænã, vt Herodi. Act. 12. Patientes perſecutiones beatificantur.
 Matt. 5. Beati inquit, qui perſecutionem patiuntur, &c. Perſecu-
 tor præparat tibi coronam æternam. Noli odire vel repercute-
 re fabricatorem coronã tuã. In Pſal. Supra dorſum meum fa-
 bricauerunt peccatores. Fabricauerunt, inquam, coronam. Suſti-
 nentes dæmonum impugnationes beatificantur. Iacob. 1. Beatus
 vir qui ſuffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, &c.
*De tentationibus dæmonum. Et primo quod dæmones teneant homines:
 de militate tentationum, de modo tentandi quem habet tentator, &
 de modo repugnandi quem debet habere qui tentatur.*

CAP. V.

Circa tentationes, Primò oſtendemus quòd dæmones im-
 pugnent homines. Cùm enim ipſi ſint inuiſibiles & pugna-
 torũ inuiſibilis eſt, nec agnoſcitur niſi oculis cordis: ignotãtia
 verò eius periculofa eſt homini: nõ enim repugnat qui ſe impu-
 gnari

gnari ignorat: grande periculum est habere iuxta se hostē suū si domo hoc nesciat. Hier. Tunc maximē impugnaris, cū te impugnarī nescis. Secundō, ostendemus utilitates tentationum, ut magis patienter sufferantur. Tertiō, tangemus de modo impugnanđi quē habet tētator. Quartō, de modo repugnandi, quē debet habere qui tentatur. ¶ Circa primum notandum, quod impugnatō quā diabolus facit hominī, Primō, certificari potest ex Gen. vbi serpens mulierē decepit, & Deus ibidē ostendit impugnatōnē istā esse duraturā, dicens ad serpentē: Inimicitias ponam inter te & mulierē, & semē tuū & semen illius. ¶ Secundō ex lib. Iob 1. & 2. cap. vbi sathan petiit à domino vt permittēret eum impugnare Iob. Et eius. 7. legitur: Miliria est vita hominis super terram, & alia translatio habet, tentatio est vita, & c. Item Matt. 4. & Luc. 4. vbi diabolus dominum tentauit. Et secundū Aug. assumpsit diabolus formam humanam, quod permittit dominus, vt tentatio nobis certior fieret. 1. ad Cor. 7. Reuertimini ad idipsum ne tentet vos sathanas. Matt. 27. Vigilate ne intratis in tentationē, ad Ephes. 6. Nō est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinē, & c. Act. 5. Cur tentauit sathanas cor vestrū? Et de beato Martino legitur, quod multoties diabolus ei appeterit in forma pueri nigri, & in forma etiā animalū diuersi generum. Simile legitur de multis aliis sanctis. Aug. in sermonibus: Præmonitos vos esse volo, neminē super terrā absq; tēratione victurū, vt cui fortē tollitur aliqua, aliā securus expectet.

¶ De utilitate tentationum.

Circa secundum notandum quōd tētatio ad multa utilis est. Primō erudit. Eccles. 34. Qui non est tētatus, quid scit? Iterum: Qui non est tentatus, qualia scit? Et iterum: Qui non est tentatus, pauca recognoscit. Iud. 3. Hæ sunt gentes quas reliquit dominus vt his erudiret Israël. Secundō humiliat. Greg. Dum vitia nos tētant, proficiētes in nobis virtutes humiliantur. Idem: Iebusæum Israël tolerat, vt humana mēs de se humilia sentiat, dum minima non superat. Tertiō, negligentiam repellit. gl. super illud: Proba me Deus, & tenta me. Ideo dicit tenta: quia nō tentaret, negligentēs essemus. Quartō, virtuti addit. Seneca: Multum adiicit sibi virtus laceflita. In Vitis patrū dixit quidā abbas: Cruda tegula si mittatur in flumē, statim dissoluitur, cocta non. Ita est homo habens sapientiam carnalem, qui non est tētationū igne decoctus. Quintō seruat. Gee. Nisi Psalmista per tribulationes se melius seruari nosset, nō diceret, Proba me do-

minis

mine, & tenta me. Idem. in Moralibus. Cùm per tentationē hu-
 militas proficit, prospera est ipsa aduersitas quæ mentē ab ele-
 ctione custodit. Idem: Cùm tentamur vitiis, diuina dispensatio
 ne nobiscū agitur, ne virtutib⁹ quibus proficimus extollamur.
 2. ad Cor. 12. Ne magnitudo reuelationū extollat me, &c. Greg.
 in Moralibus: Tunc interius bene custodimur, cùm per dispen-
 sationem Dei tolerabiliter tentamur exterius, aliquādo vitiis,
 aliquando pressuris. Nec tentatio exterior culpas perficit, quia
 interior intentio sursum trahit. Nec sursum interior intentio
 in superbiam eleuat, quia tēratio exterior humiliat. Sic magno
 ordine cognoscimus in interiore profectu quid accepimus, in
 exteriorē defectu quod sumus. Sexto, virtutem hominis notifi-
 cat. Deuteron. 13. Tentat vos Deus vester vt palām fiat vtrum
 diligatis eum, an non. Septimò, Deum glorificat. Psalm. Eruam
 te, & glorificabis me. Octauò, populum ædificat. Tob. 2. hanc
 tentationem idē permittit euenire illi, vt posteris daretur exē-
 plum patientiæ illius. Nonò, ei qui tentatur in præsentī, hono-
 rem acquirit. Vnde legitur de beato Antonio, quod cū quadam
 noctē à dæmonibus esset laceratus, subito radius quidam lucis
 & dæmones & tenebras effugauit, statimque sanatus Christum
 præsentem intelligens, dixit: Vbi eras Iesu bone, vbi eras? quare
 principio non affuisti, vt curares vulnera mea? Et vox ad eum
 ait: Antoni hic eram? sed expectabam videre certamen tuum.
 Nunc autem quia viriliter dimicasti, in toto orbe te faciam no-
 minari. Decimò, in futuro coronat. 2. ad Tim. 2. Non coronabi-
 tur nisi qui legitime certauerit. Et Iacob. 1. dicitur de sufferente
 tentationē, quod cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ.
 Tob. 3. Hoc autē pro certo habet omnis qui colit te: quia vita
 eius si in probatione fuerit, coronabitur.

¶ De modo impugnandi, quem habet tentator.

Sequitur de modo impugnandi, quem habet tentator. Notā-
 dum ergo quod modi impugnandi quos habet, quasi infiniti
 sunt. Vnde Paulinus episcopus Augustino: Hostis noster cui
 mille nocendi artes tam variis expugnādus est telis, quàm im-
 pugnat insidiis, tamen nos causa breuitatis de paucis dicemus.
 Bern. quatuor species impugnationis eius distinguit loquēs de
 illo verbo Psal. Scuto circumdabit te veritas eius: non timebis à
 timore nocturno, &c. His verbis significatæ sunt quatuor ten-
 tationes quibus vndique circumdari necesse habemus scuto do-
 mini circumdari antè & retro, à dextris & à sinistris. Timor affli-
 ctionis nocturnus est & planè tenebrosus, quia abscondit ab ocn-
 is.

lis, quod non sunt cōdignæ passionis huius tēporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Sed facile hūc radius veritatis exulat. Ingerit enim oculis cordis peccata quæ fecimus, nunc æterna supplicia, nunc æterna præmia, nunc ea quæ pro nobis pertulit Christus. Ergo ad lucem tam multiplicis veritatis non recessit. Sed time sagittam quæ in die leuiter volat, sed nō leuiter vulnus infligit. Hæc sagitta vna est gloria, quæ oportet caute feruentiores, ne deserant scutū veritatis. Quid enim tam contrariū vanitati? Deinde subdit: Primò à sinistris pulsæ diaboli pusillanimitate. Deinde à dextris humanis laudibus. Si sic non proficit, dicit: Viribus deiicere nequeo, sed fortè decipere possum alicuius ingenio proditoris. Negotium perambulās in tenebris est ambitio subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris patēs, vitiōrum cōgregatorum fomes, virtutum arugo, tinea sanctitatis. Contemnit aut, vanam gloriam, quoniā vana est: fortè solidius aliquis sectaret, fortè honores, fortè diuitias. Quid si veritas inuestigat hunc proditorem, & negotium arguit tenebrarum? Non tunc callido inimico contra eos quos videt omnibus modis diligere iustitiam & odisse iniquitatem, nisi vbi iniquitatem palliat virtutum imagine. Quos enim perfectos boni nouit amatores, in eorum eis sub specie boni non mediocri, sed perfecti suadentia natur, vt facile qui currit incurrat. 2. ad Corin. 11. Ipse factus est in angelū lucis. Sola autē est veritas, quæ palliat detegit falsitatem: iuxta verbū Bern. Item. Greg. Quatuor iniquas has tentationes in generali statu ecclesiæ haud difficile diligenter considerator inueniet. Timor nocturnus nouellā adhuc exortabat ecclesiam, quando omnis qui occidebat seruos Dei arbitrabatur obsequium se præstare Deo. Deinde persecutione cellante, & dic reddita, turbauit eam grauius & afflixit sagitta volans: quoniā exierunt aliqui de ecclesia inhati spiritu carnis suæ inanis & volatilis gloriæ cupidi & volentes sibi facere nomen linguas suas magnificando, diuersa & peruersa dogmata prædicauerunt. At quidem nunc pax à paganis, pax ab hereticis, sed non pax à filiis falsis. Omnes Christiani ferè quæ suam suam querunt, non quæ Iesu Christi. Ipsa quoque ecclesiastica dignitatis officia, in turpem quæstum & tenebrarū negotia trahuntur nec in his animarū salus, sed luxus queritur diuitiarū. Superbia vt iam reuelatur homo peccati, filius perditionis antichristi, quod dæmonium non modo diurnum, sed etiam meridianum, quod non solum trāshgurat se in angelum lucis, sed extollitur super omnia.

omne quod dicitur Deus, aut quod colitur. Nimirum infidiatur
 acius calcaneo matris ecclesie, à qua caput suum dolet esse cõ-
 tritum. Sed ab hoc quoq; incurfu ecclesiam electorum veritas
 liberabit, propter eos breuians dies, & dæmonium meridianum
 destruens illustratione aduentus sui. ¶ Item notandum quod
 secundũ Greg. in Moral. quatuor modis peccatum perpetratur
 in corde, quatuor consummatur in opere. In corde nãque sug-
 gessione, delectatione, consensu, & defensionis audacis perpe-
 tratur. Fit enim suggestio per aduersariũ, delectatio per carnẽ,
 consensus per spiritum, defensionis audacia per elationẽ. Vnde
 & illam primi hominis rectitudinem antiquus hostis his qua-
 tuor ictibus fregit. Nam serpens suasit, Heua delectata est, Adã
 consentit, qui etiam requisitus confiteri culpam, per audaciam
 noluit. Quatuor etiam modis peccatum cõsummatur in ope-
 re. Prius nanque latens culpa agitur, postmodũ verò ante oculo-
 rum hominum sine confusione reatus aperitur, dehinc in cõsue-
 tudinem ducitur ad extremũ quisque vel falsæ spei seductioni-
 bus, vel obstinatione miseræ desperationis enutritur. Notandũ
 quod diabolus ranquam p̃sumptuosus libẽter suadet id quod
 temeritatis est & p̃sumptionis. Vnde mulierem incitauit ad
 hoc vt iudicaret de facto superioris, & de intẽtione p̃cipien-
 tis, dicens: Cur p̃cepit vobis Dominus, &c. Genes. 3. Quorum
 vtunque temerarium est. Item in impugnationibus suis mul-
 tum mendacio vititur. Vnde mulieri post eius responsionẽ mẽ-
 ritus est, dicens: Nequaquã moriemini. Et Matt. 4. hæc omnia
 tibi dabo, si cadens adoraueris me. Iob 8. Ipse mendax est & pa-
 ter eius. Quum ipse vult aliquẽ deicere in peccatum, ipse pro-
 mittit ei quod citò resurget. Esa. 51. Dixerũt animæ tuæ, Incur-
 uare, vt transeamus. Bernar. Noli acquiescere dicenti, Incurua-
 re, vt transeamus: non est enim transiturus, sed te grauitèr op-
 pressurus. His verò qui sunt in peccato, longam vitam repro-
 mittit, quæ repromissio nequissima multos perdidit. Eccles. 19.
 ¶ Et notandum quod diabolus quinque modis decipit homi-
 nem qui est in statu pœnitentiæ, suadendo ei vt onus illud abii-
 ciat. ¶ Primò, mentiendõ exonerationẽ, quod nõ est exoneratio,
 sed leuis oneris in grauisimum commutatio: vt festuca in tra-
 bem vel montem. Vnde qui tẽtatur debet dicere sic tentanti, Si
 onus deposuero, nunquid sine onere ero? Cui quæstioni si plene
 respondere voluerit tentator, dicet, Imò ponetur super te mōs:
 scilicet infernalis pœna, quæ pœna grauior est monte. Apoc. 6.
 Dicent montibus, Cadite super nos, &c. Bonum est ergo leue

onus

onus poenitentiae ferre, vt tantu onus possit vitari. Apoc. 2. Non mittam super vos aliud pondus, tamen id quod habetis tenete.

¶ Secundo decipit, ea quae diuisim portanda sunt simul ostendendo, dicens, Quomodo posses hoc portare tot annis? Cui dicendum est, Hodie cum adiutorio Dei portabo hoc & cras, & eadem cum adiutorio Dei portabo leuius propter assuetudinem. Sic fallit compositio, soluit diuisio. Matth. 6 Sufficit dici malitia tua.

¶ Tertio decipit, virtute hominis a Dei virtute diuidendo dicens, Tu debilis es, nullo modo posses hoc portare. Cui dicendum est, si intelligis mea virtute sola, veru dicis, quia dicitur Ioh. 1. Sine me nihil potestis facere. Si vero intelligis quod non possis Dei virtute adiutus, mentiris. ad Philip. 1. Confidimus in domino Iesu, quoniam qui coepit in vobis opus bonum, perficiet. Ebdem 4. Omnia possum in eo qui me confortat.

¶ Quarto decipit, spoliacione mentiendo exoneracionem. Sicut latro quibusque simpliciter scholarem exonerat a cappa sua. Auru vel lapides pretiosos debes reputare poenitentiam quam tibi vult diabolus auferre. Vnde debes cauere eum tanquam spoliatores repreciosissimae. Apoc. 3. Suadeo tibi emere aurum, &c. Aurum emere est fructum poenitentiae preparare.

¶ Quinto, quarendo pondus diminuere, ad quod gaudium caeleste tibi tradendu est. ad Corinth. 4. Id quod in praesenti est momentaneum & leue tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternae gloriae pondus operatur in nobis.

¶ Item diabolus supra pectus ascendit sicut serpens, qui solebat erectus incedere, nunc supra pectus graditur. A Deo enim auersus est diabolus, qui ad Deum conuerti debuit, & in eis proficit qui a Deo auertuntur, qui scilicet oculos suos statuerunt declinare in terram. Daniel. 1. dicitur de iniquis iudicibus, quod declinauerunt oculos suos, ne viderent caelum, neque recordarentur iudiciorum iustorum.

¶ Item diabolus terram comedit: vt dicitur de serpente. Gen. 3. Amatores enim terrenorum deuorat. Esa 65. Serpenti puluis penis eius. Iob. 18. Abscondita est in terra, pedica eius. Esa. 14. Lequeus super te qui habitator es terra. Ecce ratio dicitur Prosa. Frustra iacitur rete ante oculos penaorum. Idem calcaneo insidiatur. Gen. 3. Calcaneus est pars extrema & infima in corpore. Est etiam a posteriori, vnde raro ab oculis videtur. Et quia retro est, & quia ab oculis longe est diabolus, calcaneo, id est, extremae parti ecclesiae maxime insidiabitur: in fine enim mundi scilicet tempore antichristi, maxima erit tribulatio ipsius. Vnde tunc implebitur illud Iob. 40. Stringet caudam suam quasi cedra

quod dic
da ergo E
eleuabitur
cuiusq; m
homine
Scendum
ingerit, c
lit. Fini
quando n
opus boni
le est, inf
tas in lob
eodem: Fo
mies. Om
pus eius.
inquant
bolus ex il
te calcane
ate possit
Tanquam
percutit. I
quiescente
Circundab
res infruct
funt, & dia
bor, intrab
pi, sciens
cum est m
nam, & ve
gentibus z
venit inim
Vitis patru
que praece
gentia,
citra terra
pergit, &
Item toru
quo tendit
tus ignora
Gloss. Via
dari non
quod

quod dicitur de Behemoth, cum cauda stringitur eleuatur. Cau-
da ergo Behemoth stringitur, cum in fine mundi antichristus
eleuabitur. Calcaneo etiã diabolus insidiatur, quia in fine vniuf-
cuiusq; maximè conatur hominem vincere: sciens quia si tunc
hominem non vicerit, nunquam postea ab eo vincetur. Gregor.
Sciendum q; plerunq; eis quos ceperit, tunc grauiores culpas
ingerit, quã præsentis vitæ termino illos propinquare cogno-
scit. Fini etiã actionis insidiatur diabolus. Greg. Diabolus ali-
quando nec intentionem viriat, nec in itinere supplantat: sed
tunc bonũ in fine actionis illaqueat. ¶ Item diabolus calcaneo,
id est, in finis parti insidiatur, carni scilicet. Iob 40. Fortitudo
eius in lumbis eius, & virtus eius in vmbilico, ventris eius. Et in
eodem: Fœnum quasi bos comedet. Fœnum vocat homines car-
nales. Omnis enim caro fœnum. Esa. 40. Habac. 1. Increpata est
pars eius. Diabolus portis sensum insidiatur. 1. Iudic. 9. Appro-
pinquans Abimelech ostio, igne supponere nitēbatur. Item dia-
bolus ex illa parte ex qua homo sibi minus cauet impugnat: &
in calcaneo insidiatur. Ipse circuit, si forte inueniat quẽ deuo-
tare possit. Iob 1. Circuitui terram, & perambulauit eam. 1. Pet. 5.
Tanquam leo rugiens circuit, &c. Diabolus otiosos & securos
percutit. Ezech. 38. Ascendam ad terram sine muro, veniam ad
quiescentes habitantēsq; securẽ. Iob 40. dicitur de Behemoth:
Circundabũt eum salices torrentis. Salices torrens sunt homi-
nes infructuosi, in aquis deliciarũ plantati, qui circa diabolum
sunt, & diabolus quasi spatiatũ cũ eis. Iudic. 18. Nullus erit la-
bor, iterabimus ad securos. Item diabolus semina bonorum ra-
pis, sciens illud Bernardi, Modica sementis detractio, nõ modi-
cum est messis detrimentũ. Matth. 13. Quædam ceciderunt secus
viam, & venerũt volucres celi, & comederunt illa. Ipse in negli-
gentibus zizaniã seminat. Matt. 13. Quum dormirent homines,
venit inimicus, & superseminauit zizania in medio tritici. In
vitis patrũ dicebat quidã senex quod tres sunt virtutes, sathanę
quæ præcedunt vniuersa peccata. Prima obliuionis, secunda ne-
gligentia, tertia concupiscentia. Prima generat secundum, se-
cunda tertiam, & sic corrumpit homo. ¶ Itẽ diabolus vnanimis di-
spertit, & sic vincit. Matth. 12. Qui non colligit mecum, dispergit.
Item tortuose incedit, & ideo valde difficile est præcognoscere
quod tendit. Prou. 30. Tria sunt mihi difficilia, & quartum peni-
tus ignoro. Et vnũ illorum trium est via colubri super petram.
Gloss. Viam colubri vocat venenati hostis astutiam, quæ insi-
dari non desinit quos in petra fundatos esse conspicit. Item

diabolus quod delectabile est præponit, quod molestum supponit: primo quasi vngit, & postea pungit. Eccle. 9. Sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo, sic homines capiuntur tempore malo, scilicet tempore tentationis. Pisces capiuntur esca hamo superposita. Item circa impugnationem diaboli, attendenda est impugnationum varietas; impugnandi continuitas, impugnationis vniuersitas. Diabolus variis impugnationibus impugnat, vt quem non superat vna, superet alia: vt patet Matt. 4. in tentationibus domini. Continue etiam impugnat, vt quasi tactus victus homo succumbat. Greg. Diabolus assidua tentatione tentat, vt saltem tædio vincat. Dan. 3. Nō cessabant ministris incendere fornacem. Vniuersalis etiam est eius impugnationis. Impugnat enim & diuites & pauperes, & iuuenes & senes vnde dicitur vt i sagena, quæ est rete totā aquam occupans. Ezech. 1. Totū in hamo subleuauit, & traxit illud in sagena iudicis in eodē. Expandit sagena suā, & semper interficere gentes non cessat. Et licet omnes impugnet, magis tamen eos qui ad Deum conuertuntur. Augu. in sermonibus: Quotidianis discimus temptamentis eos qui conuerti deliberant, tentari acrius à concupiscentia carnis, & videri grauius in operibus luti & lateris. Pharaonem egressi, Pharaonem effugere moliantur. Ideo accedenti ad seruitutem Dei dicitur Eccle. 2. Præpara animā tuā ad tentationem. Job 19. Obsederunt in gyro tabernaculū meū in Psalm. Circumdediderunt me sicut apes. Eccle. 9. Extruxit nationes per gyrum. Grego. de diabolo: Illos pulsare negligit, quos iure quieto possidere se sentit. Hiero. Appropinquate tentatio appropinquat & tentatio. Gregor. in Moral. Lucem reformationis vmbra sequitur tentationis. Idem in eo. Post lucem tentatio sequitur, quia post illuminationē diuini numinis, tentationis vmbra tamē augetur. In Psalm. Domine, quid multiplicati sunt qui tentant me: Sicut aliquis dum est captus in carcere vnicū habet custodē vel duos, si verō euaserit, omnes eum insequuntur: sic quis captus est à diabolo, nō tantū eum demones persequuntur, quāquam quum euasit. Vnde quidā eremita vidit vnum solū dæmonem in sedente in porta ciuitatis, & vidit abbatiam in qua vnicū monacho assistebat diabolus. Quum verō quæreret ab angustiore quare hoc esset. Respondit: quia in ciuitate illa omnes faciunt voluntatē diaboli, sufficit ibi vnus diabolus: sed quia in hac abbatia omnes sint boni, necesse est vt vnicuique vnus dæmonis sit. Item magis impugnat diabolus eos qui præsumunt, quā quos. 1. Reg. 31. Totum pondus prælij versum est in Saul. 117

impugnat etiam hominē secundum complexionem, vel mores, vel statum ipsius. Vnde in Psal. iuxta iter scandalum posuerunt mihi. Diabolus eos qui sunt in deserto paupertatis incitat ad irā vel impatientiam. Vnde tentatio eius talibus est ventus vrens. Deut. 8. dicitur de solitudine in qua fuerunt filij Israël, q̄ in ea erat serpens flutu adurens, & scorpio, & dipsas, & nulla omnino aqua. Iere. 3. Vetus vres in vis qua sunt in deserto. Exo. 10. Vetus vres leuauit locustas. Et subditur: Et nihil omnino vres restitū est in terra. Locustae sunt motus superbiae, qui postquā in homine religioso inualuerint, nihil viride in eo remanet. Eze. 17. Nonne quum tetigerit eam ventus vrens siccabitur? Iona 4. Praecipit dominus vento calido & vrenti, & percussit sol super caput Ione, & aestuabat. His verō qui sunt in prosperitate, suadet diabolus pigritiam. Et talibus est rēratio diaboli vt vres aquilo. Ecl. 43. Frigidus vres aquilo flauit, & gelauit crystalus ab aqua. Quandoque verō diabolus Deo permittente hoc ad probationem & profectum amicorum suorum suscitāt, quasi ventum vehementē, vt videatur omnia cōcutere. Iob. 1. Ventus vehemens irruit à regione deserti & concussit quatuor angulos domus. Et Iona 1. Misit dominus ventum magnum in mare, & facta est tempestas magna. Et Mattha. 8. Motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. ¶ Item diabolus quandoque impugnat aggerem comportando, vt quam bonorum pauperum procurat ditationem, vt sic mali efficiantur. Habac. 1. Ipse super omnem munitionem ridebit, cōportabit aggerem, & capiet eam. Ipse de potētibus triumphat adiutus potentia eorū contra ipsos, dum ea abutuntur, contra animas suas ea vrentes. Habac. 1. Ipse de regibus triumphabit, & tyranni ridiculi eius erunt. Tyranni sunt simia diaboli, dum in subditos sibi deserviunt, sicut & diabolus seruientes sibi torquet. ¶ Item diabolus immisericorditer impugnat, vt patet in Iob, cui abstulit sua & suos, afflixitq̄ ipsum in propria persona. Et si in aliquo videtur parcere, in eo intēdit impugnat: vt patet in vxore Iob, quam ei reliquit, per quam postea eum impugnavit. Vnde dixit illi vxor sua, quum ipse amississet & sua & suos, & percussus esset vulcere pessimo, Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo, & motere. Iob 2. Irrisio est: id est, si perseueraueris in benedictione tua, morieris. Ecclesi. 7. Iustus perit in iustitia sua. Malach. 3. Vanus est qui seruit Deo. Grego. Duobus modis diabolus impugnat homines, tribulatione vt frangat, persuasione vt molliat. Victus ergo de tribulatione recurrit ad

artem qua Adam vicit. Prou. 7. multos vulneratos deiecit. Dicitur de muliere. ¶ Item diabolus illos quos videt feruētes ad bonum, incitat ad hoc quod excedāt vt de alto possit eos precipitare, quod valde periculosum est. Bern. super Cant. Non habet callidus hostis machinamentū efficacius ad tollendū de corde dilectionē, quā si efficere possit vt in ea incautē & nō cū ratione ambuletur. Ephē. 5. Videte fratres quomodo cautē ambuletis. 1. Pet. 4. Nolite peregrinari in feruore qui ad tērationem vobis fit.

¶ De modo repugnandi diabolo.

Sequitur de modo repugnandi diabolo. ¶ Et notādum quod modus conuenientissimus repugnandi serpenti infernali, est contritio capitis eius. Quem modum docet dominus Genes. loquens ad serpentem de muliere, quæ figuram tenet ecclesie. Ipsa conteret caput tuū. Serpens caput præ cæteris membris estodit. Et nō est caput nequius super caput culubri. Eccl. 1. Alibi conari debet homo ad eius contritionē. Caput verò eius potest intelligi superbia, vel principiū tentationis, vel peccatū concupiscentie, antequam extrā exierit. Contritio capitis, scilicet superbia, multum valet ad repugnandū ei. Et hanc facit humilitas, quæ multum valet ad triumphandū de diabolo. Humilitas enim ad modum astuti luctatoris dū videtur se deicere, hostem facit occurrere. Ipsa est quæ euadit laqueos diaboli. Inde beatus Antonius retulit se vidisse omnes laqueos diaboli super terrā extētos. Et quum suspirās dixisset, Quis hos poterit trāsire? audivit vocem dicentem, Humilitas sola, o Antoni, pertransit. Humilitas gloriā victoriæ totam Deo attribuit, & propter hoc totum pondus prælij eidem imponit. Cuius enim est victoriæ gloria eiusdem est pugna. Humiles Deus iuvat, sicut ecōtrario superbis resistit. Iac. 3. & 1. Pet. 5. Ideo nō est mirum si ipsi triumphent. Humilitas Deum quodammodo vincit. Greg. in Moral. Quotidie tela tentationum eius accipimus: sed & nos contra illam iacula mittimus, si confessi tribulationibus humilia respondemus: Prouerb. 15. Responsio mollis frangit iram. ¶ Caput etiam serpentis est conterendum, quia in principio tentationis est resistendum. Quid. Principiis obsta, sero medicina paratur, Cum mala per longas conualuere moras. Greg. in Moralibus. Si tentationi in corde nascētū festinē non resistitur, hac eadē qua necitritur mora roboratur. In Psal. Beatus qui tepebit & allidet paruos suos ad petram. Diabolus quasi paruulus est in principio tentationis, vnde tūc facilius potest occidi. In morte primogenitorū liberati sunt filij Israël de seruitute Pharaonis. Exod. 11.

Prim

Primogenita Pharaonis infernalis sunt principia tentationum, quibus si viriliter resistatur, liberatur homo cito à diabolo. Itē caput serpentis conterendum est: quia peccatum destruendum est, quum in corde est, antequā extrā per locutionem vel operationem processerit. Si cogitatio mala cor intret, tum citò pugnandum est contra eam, & specialiter orando. Greg. in homil. Quanto grauiori tumultu cogitationū carnalium premimur: tanto orationi debemus insistere ardetius. Non simus eradicatores cogitationum, sed luctatores contra eas: vt dixit quidam senex de antiquis patribus, vt legitur in Vitis patrum. In eodē: Dixit quidam abbas; Si cogitationem non habes, spem non habes: quoniam si cogitationes habes, opera habes. In eodē: Interrogatus abbas Pastor de immundis cogitationibus: respondit, Numquid gloriabitur securis sine eo qui incidit in ipsa? Tu ergo non eis porrigas manus, & otiosæ erunt. Idem cuidam abbati: Sicut capsula plena vestibus si dimissa fuerit longo tēpore, putrefiunt vestes in ea: ita sunt & cogitationes in cordibus nostris, si nō fecerimus eas corporaliter tempore longo, exterminantur & putrefiunt. Idē ad abbātem Ioseph: Sicut si quis claudat serpentem vel scorpionem in vase & obturet illud, procedente tempore serpens moritur: ita malignæ cogitationes quæ studio demonum pullulāt, patientia eius cui immittuntur paulatim deficiunt. In eodē: Quidā frater dixit abbati suo: Quare nō recedunt à me tērationes? & dixit ei senex, Quia vasa earundem passionū intra te sunt. Hac vasa intelligi possunt ipsæ concupiscentiæ, secundum quas cogitationes in corde oriuntur: vbi enim amor, ibi oculus. Quidā frater interrogauit senem quendam, Quid faciam quia multæ cogitationes sollicitāt me, & nescio quomodo repugnem eis? Qui respondit, nō repugnes contra omnes, sed contra vnā quæ caput est aliarum. Contra immundas cogitationes valet confessio, quæ eas sanctis patribus manifestat. Vnde quidam seniorum cuidam impugnato à spiritu fornicationis dixit: Fili, ne abscondas cogitationes tuas: ita enim confusus immundus spiritus discedit à te. Nihil enim ita confundit, & allidit virtutē demonū, quomodo si quis secreta commendarum cogitationum reuelauerit sanctis ac beatissimis patribus. Specialiter expedit ne cogitationes iracundiæ ad verba procedant. Vnde quidā frater requisit abbatem Isaac, quare demones eū ita timerent: qui respondit, Ideo me timēt demones, quia ex quo factus sum monachus statim apud me ne iracundiæ mea extrā gerrur meum procederet. ¶ Item notandū quod

ad repugnandum diabolo multū valet sapientia, cum ipse astra
 tia maximè impugnet. Vnde dominus diabolum tentantem eū
 paucis verbis sacre scripturæ confusum repulit. Matt. & Luc. 4.
 Sapient. 5. Melior est sapientia quàm vires. Eiusdem 8. Sapientia
 non vincit malitia. Ecclesi. 9. Melior est sapientia, quàm
 arma bellica. Esa. 11. Non occident, & non nocebunt in vniuerso
 monte sancto meo: quia repleta est terra scientia domini. Eius
 principium est tentationum difficilium: ideo multum necessa-
 ria est sapientia militi Christi, vt ab errore caueat. 1. Io. 4. Nō
 te omni spiritui credere: sed probate spiritus si ex Deo sint. Ad
 repugnandum diabolo multum valet fides. Ephes. vlt. In omni-
 bus sumentes scutum fidei. Et 1. Petr. 5. Cui resistite fortes in fi-
 de. Fides ostendit militibus Christi sanguinē eius, vt sic in pro-
 lio exacuatur & vincant. 1. Machab. 6. Elephantiis ostenderunt
 sanguinem vtriusque & mori, ad acuum eos in pralium Apoca-
 lypsi. Ipsi vicerunt cum propter sanguinem agni. Fides etiā eis con-
 dit penam paratam si vincti fuerint. Greg. in Mora. Solent in-
 tigitandū est, vt cum culpa blandiri inchoat, ad quantum in-
 stitutum mens trahatur agnoscat. Item ostendit eis coronam pa-
 ratam si vicerint. Apocal. 2. Vincti dabo edere de ligno vitæ.
 In eodem: Vincti dabo manna absconditum. ¶ Item ad tri-
 phandum de diabolo multū valet fiducia de Deo. Exo. 14. Do-
 minus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis. Numc. 14. Do-
 minus nobiscum est, nolite timere. 2. Paralip. 20. Non est vestra
 pugna, sed Dei. In eodem: Tantummodo confidenter stare, &
 videbitis auxiliū domini super vos. Esa. 41. Ne timeas, quia ego
 tecum sum. Et 43. simile Iere. 20. Dominus mecum est tanquam
 bellator fortis: idcirco qui persequuntur me cadent, & inuincen-
 erunt. Rom. 8. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Ad repugnandum
 etiam diabolo multū valet oratio. Matthe. 27. Vigilate &
 orate, ne intretis in tentationem. Ad idem etiam multum valet
 misericordia. 2. Petr. 2. Nouit Deus pios de tentatione eripere.
 Et super illud Psal. Misericordia mea & refugium meum, dicitur
 Gl. De nulla re ita vincitur inimicus diabolus, sicut de misericor-
 dia. Eccle. 29. dicitur de elemosyna: Super scutum & super
 lanceā potētis pugnabit pro te aduersus inimicū tuū. Homines
 etiā incōpatientes & indignantes peccatoribus permittit Deus
 contruere in peccatum. ¶ Item ad superandum diabolum, multum
 valet timor domini. Eccl. 32. In tentatione Deus timētē se libe-
 rat, & liberabit à malis. In Vita parisi abbas Amō dixit con-
 fratri interroganti ab eo aliquem sermonē: Vade, & fac

lem cog-
 cere. Illi
 veniet, &
 monach
 modo ab
 dere ra
 Timor
 Ecc. 7. Q
 homine
 pit lonā
 timor D
 minē iu
 fueris ad
 mala. 1. C
 abstiner
 tas eorū
 41. Hali
 eius rei
 & ad ve
 quis à di
 qui volū
 temporal
 eius amb
 tationem
 Item ad
 lre locū
 lē ad h
 preliū c
 est latic
 demon
 diufter
 molesti
 sugiend
 uant. Io
 stibus s
 est host
 far eed
 occidi:
 quz per
 amittes
 quia m

lem cogitationem tuam, qualem faciunt iniqui qui sunt in carcere. Illi enim interrogant homines, vbi est iudex, & quando veniet, & in ipsa expectatione pœnatum suarum plorant. Sic & monachus debet animam suam obiurgare, dicens: Vt mihi, quo modo astare habeo ante tribunal Christi, & actum meorum reddere rationem? Si sic semper meditatus fueris, poteris saluus esse. Timor Dei negligentiam expellit, quæ multos facit corrumpere. Ecc. 7. Qui timer Deum, nihil negligit. Timor Dei etiã sollicitum hominem reddit, & quasi paratum ad prælium. 1. Mach. 12. Præcepit Ionathas suis vigilare & esse in armis paratos ad pugnam. Item timor Dei offensam cauet: quod multum valet ad hoc, quod Deus hominem inuenit, & sic de hoste triumphet. Deut. 23. Quando egressus fueris aduersus hostes tuos ad pugnam, custodies te ab omni re mala. 1. Cor. 9. Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet. Item timor occasiones peccandi cauet, vt est familiaritas eorum, qui mala suggerunt, qui sunt quasi halitus diaboli. Job 41. Halitus eius prunas ardere facit. Item occasio mali est aspectus rei delectabilis. Gene. 3. Vidit mulier lignum quod esset bonum, & ad vescendum suauem &c. 9. Amor etiam mundi occasio est, vt quis à diabolo superetur. Non est mirum, si à diabolo capitur qui voluntarie pedes suos in rete eius mittit. Retia diaboli sunt temporalia ista. Job 28. Immisit in rete pedes suos, & in maculis eius ambulat. Sap. 14. Creatura Dei factus sunt in odiu, & in temptationem anime hominum, & mulpulam pedibus insipientium. Item ad superandum diabolum multum valet constantia. Eph. 3. Nolite locum dare diabolo. Iac. 4. Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Item ad hoc valet spiritualis letitia. 1. Mach. 3. Præliabatur Israël pœlium cum letitia. Antonius: Vnica ratio vincendi inimicum, est letitia spiritualis. 1. Reg. 4. dicunt Philistini figuram tenentes demonum, Vae nobis: non enim fuit tanta exultatio heri & nudius tertius. Et notandum, quod quandoque diabolus nos impugnat molestius, quandoque deliciis. Cum impugnat molestius, non est fugiendum. Bonæ enim sunt & viles, & fugientes magis grauant. Iosue 7. Mi domine Deus, quid dicam videns Israël hominibus suis terga vertentem? Sen. Quemadmodum perniciosior est hostis fugientibus: sic omne fortuitum inmodum magis iactat cedere & aduerso. Sallostius: Fugientes sepius videas capi aut occidi: Fortissimum quæque rursissimum. Bern. in epistolis: Sola causa qua perdere possis victoriam, fuga est. Fugiendo poteris illam amittere, moriendo non potes: & heatus supergnans moriaris, quia mortuus mox coronaberis. Vae autem tibi, si declinando.

pugnam perdis & victoriam simul & coronam. Idem in epistolis: O vere tuta pro Christo & cū Christo pugna, in qua nec vulneratus, nec prostratus, nec cōculcatus, nec millies si fieri possit occisus fraudaberis à victoria, tantum ne fugias. Idem: Libenter insequitur aduersarius fugientem, quàm sustineat repugnantem. ¶ Impugnatio verò, quæ fit deliciis, vincitur fugiendo. 1. Cor. 6. Fugite fornicationem. Impugnatio per molestias vincitur patiēdo. Illa quæ fit per delicias, percutiēdo virgā disciplinæ. Pro. 23. Si percusseris eum virgā, non morietur. Senec. in epistolis: Vir bon⁹ quicquid ei acciderit, a quo animo sustinebit. Scit enim hoc accidisse lege diuina, ex qua vniuersa procedūt. Mō Voluptates inter res vilissimas præcipuè extirpa, quæ latrocinum morē in hoc nos amplectuntur vt strangulent. ¶ Et notandum quòd quum habeamus bellum cōtra astutiores & fortiores nobis, necessarium est nobis adiutorium. Et enūmerantur octo adiutoria. Primū est, cælestis doctrina. In Psal. Benedictus dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium. Pro. 4. Vir doctus robustus & validus. Sap. 8. Per sapientiam in multitudine bonus videbor, & in bello fortis. Secundum est, diuina confortatio, quæ multum valet ad fortitudinē, & ad hoc, quòd aliquis vincat: sicut disconfortatio multum facit ad hoc, quòd aliquis vincatur. Daniel. 10. Corroborare, & confortare. Ios. 1. Confortare, & esto robustus. Tertium est, refranatio hostium, ne tantum nos impugnent quantū vellent: vt patet in Iob, quòd sathan non poterat ad voluntatem suam impugnare donec a Deo fuit ei hoc concessum. 1. Cor. 10. Fidelis est Deus qui non permittet vos tentari supra id quod protestis. Quartū est, mira Dei protectio, quæ promittitur Esaia 53. Quum transieris per aquam, tecum ero, & flumina non operient te. Sic protecti sunt tres pueri in fornace Babylonica, Dan. 3. Quintum est, miræ hostium impugnatio. Exo. 14. Fugiamus Israël: Deus enim pugnat pro eis contra nos. Sextum est, miræ virtutis collatio, vt Moyh, Exod. 34. & Eliaz 4. Reg. 19. data est virtus ieiunandi 40. diebus: sicut miræ virtus corporalis data fuit Sampsoni. Septimū est, armatura mirabilis, quæ habenti nihil nocere possit: Quæ armatura est patientia quæ data fuit beato Vincētio & Laurentio. Octauum est, angelorum custodia, quam vocat dominus lepem. Esa. 5. Auferam lepem eius, & erit in direptionem. Angeli sancti daemones compescunt. Tob. 8. Raphaël religauit daemnum in deserto. & 4. Reg. 6. dixit Eliseus ad ministrum suum: Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis.